

**Az alapvető jogok biztosának és
a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes
Közös jelentése
az AJB-669/2016. számú ügyben**

Előadó: dr. Somosi György

Az eljárás megindítása

A panaszos a lakóháza melletti játszótéren kialakított sportpálya használatával kapcsolatos panasszal fordult az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalához. A beadvány szerint a 2014-ben elkészült pálya mindössze néhány méterre van a háztól, ezért az ott játszó hangoskodása, a labdapattogtatás nagyon zavaró, gyakran éjszaka is tart. A panaszos sérelmezi azt is, hogy autó parkolót építettek a ház elé. Lakását vételre ajánlotta fel az önkormányzatnak, majd kártérítést kért. Tekintettel arra, hogy a beadvány alapján felmerült az egészséges környezethez, valamint a testi és lelki egészséghez való jog sérelmének gyanúja, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa vizsgálatot indított.

Ennek során tájékoztatást kértünk Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat jegyzőjétől álláspontjáról, megtett vagy tervezett intézkedéseiről, a sportpálya lakóházaktól való távolságáról, bekerítetttségéről, nyitvatartási idejéről, valamint a parkoló megépítésének körülményeiről.

Az érintett alapvető jogok

- az egészséges környezethez való jog: „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.” [Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdés]
- a testi és lelki egészséghez való jog: „(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. (2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.” [Alaptörvény XX. cikk]

Az alkalmazott jogszabályok

- a sportról szóló 2004. évi I. törvény (Stv.);
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.);
- a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.);
- az önkormányzatok tulajdonában lévő ingatlanvagyon nyilvántartási és adatszolgáltatási rendjéről szóló 147/1992. (XI. 6.) Korm. rendelet (Korm.r.);
- Budapest XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2011. (III.29.) önkormányzati rendelete a Budapest XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat sportfeladatairól, a helyi sporttevékenység támogatásáról (Ör.).

A megállapított tényállás

1. A megkeresésünkre válaszoló aljegyző arról tájékoztatott, hogy a panaszos 2014 óta több alkalommal jelezte az önkormányzat felé a játszótéri sportpályával kapcsolatosan felmerült problémáit, a zavaró labdajátékot, az ott játszó gyerekek hangoskodását. Kifejtette, hogy az ő és gyermeke számára elviselhetetlen a zaj. Az önkormányzat a panaszokat figyelembe véve folyamatosan próbált olyan megoldást találni, amely egyrészt biztosítja a játszótér megfelelő használatát, illetve lehetővé teszi a nyugodt életvitel körülményeit. A Margaréta utcában több éve van játszótér, amelyet 2014-ben újítottak fel.¹ A játszótéren belül egy kisebb méretű sportpályát is

¹ „Az idej nagyszabású játszótér-rekonstrukciós program keretében eddig már 8 játszótér is megújult. A leglátványosabb változás ezek közül a Margaréta játszótéren történt. (...) Pokorni Zoltán, a kerület polgármestere a sajtótájékoztatón elmondta, hogy a tervek kidolgozásakor fontos szempont volt, hogy egy olyan többgenerációs játszótérteret hozzanak létre, ahol a legkisebbek

kialakították a gyerekek számára. A sportpálya-rész felnőttek sportolására nem alkalmas, azt nem bérelhetik ki; célja az volt, hogy a játszótér használó gyerekek számára egy kisebb pályaterület is rendelkezésre álljon. A játszótéri sportpálya kerítése megmagasított. A játszótér, illetve a sportpálya házirendje és nyitvatartási ideje a játszótér jól látható helyén megtalálható. A játszótér kapuját a nyitvatartási idő végén bezárják, ezáltal a sportpálya sem megközelíthető, továbbá a Hegyvidéki Rendészet² munkatársai rendszeresen ellenőrzik a játszótér és a sportpálya zárási rendjének betartását. A játszótérrel kapcsolatosan, annak felújítása óta panasz, bejelentés csak két személytől érkezett. A Polgármesteri Hivatal álláspontja szerint a felújított játszótér a környéken élők meglegedését váltotta ki. A pálya kerítése és a panaszos lakóépületének legkisebb távolsága ~8 m. A telekhatártól a lakóépület távolsága ~4,5 m, a pálya távolsága ~3,5 m. A játszótér elkerítését jellemzően 1,5 m magas, táblás hegesztett, acélhuzalos kerítéssel alakították ki, mely a sportpálya körül külön is megjelenik, az épületek felől 6 m magasságig felvezetett labdafogó hálóval kiegészítve. A telekhatáron található drótfonatos kerítésszakaszra egy fa lamellás térelválasztó kerítést helyeztek. A sportpálya nyitvatartási ideje: április 1. – október 31. napja között 7.00-20.00 óra; november 1. - március 31. között 7.00-19.00 óra.

Az önkormányzat a Budapest Főváros Önkormányzata által meghirdetett TÉR-KÖZ város rehabilitációs pályázaton nyert támogatás keretében alakítja át a Hegyvidéki Városháza tér környékét. A projekt megvalósítása során a Polgármesteri Hivatal környezete, a Margaréta utca, Kiss János Altábornagy utca, Törpe utca, Böszörményi út felőli térrészt újítják fel, építik át. A pályázat célja a város köztereinek, utcáinak megújítása fenntartható módon; a közterületek fizikai megújítása innovatív programok támogatásával; új gazdasági és közösségi funkciók megjelenésének ösztönzése; új és ökológikus szemléletű hasznosítási ötletek kidolgozása, valamint a helyi társadalmi kohézió megerősítése. A projekt eredményeképpen egy új, modern és egységes arculatú, sokféle funkció befogadására alkalmas közösségi tér jön létre.

A Margaréta utcában lévő parkoló átépítésével kapcsolatban az aljegyző arról tájékoztatott, hogy a már eddig is – több éve – ott lévő parkolóhelyek továbbra is az ott lakók igényeit elégítik ki; ezeknek a panaszos lakóingatlanától való távolsága (~ 10 méter) nem változott az eredeti állapothoz képest.

A projektről összesen hat alkalommal (2015. február 12., 16., 23., illetve március 23., 25. és 30. napján) lakossági fórumot tartott az önkormányzat, ahol tájékoztatták a lakosságot a pályázatról és bemutatták a terveket. A megtartott fórumokról az önkormányzat honlapján és a helyi médiumokban is hírt adtak.

2. A körülmények megismerése érdekében – a téli nyitva tartási időszakban – három alkalommal megtekintettük a helyszínt; kétszer az esti órákban a zárási rend ellenőrzése céljából. A nagy alapterületű, igényes kialakítású játszótér legnagyobb részét ötletes gyermekjátékok foglalják el. A kosárlabdapálya mellett ellátott sportpályát a terület szélén alakították ki, megközelítése csak a játszótéri rész felől lehetséges, amitől egy zárható ajtóval ellátott, a játszótér körülvevőnél alacsonyabb kerítés választja el. A sportpálya mellé szabadtéri fitness gépek és egy pingpongasztal is került. Mindkét bejárati ajtón a játszótér házirendjéről szóló tájékoztató táblát helyeztek el, a szabályokat a gyermekek biztonsága és a környéken lakók nyugalma érdekében állapították meg.

ugyanúgy jól és komfortosan érezhetik magukat, mint a kamaszok. A játszótér központi eleme egy többfunkciós vár (ún. falu) csúszdával, mászófallal, függőhíddal, mászóhálókkal és kis bútorokkal. Emellett bébihinták és lapulókés hinták, körforgó, rugós játékok, mérleghinta, homokozó vár, faragott állatos mászóházak, margarétás kötélmászás mászóka, forgatható kirakó is találhatóak a játszótéren. (...) A nagyسالadosok kérésére megnagyobbították a tervezett sportpályát, hogy a gyerekek focizni is tudjanak, illetve egy pingpongasztalt is kihelyeztek. (...) A Margaréta játszótér továbbra is az önkormányzat Mozdulj, Játszóter! elnevezésű programjának egyik helyszíne, ahol minden nap animátorok foglalkoznak a gyerekekkel a délutáni órákban.”
<https://www.hegyvidek.hu/hirek/atadtak-budapest-egyik>

² Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2014. (III.4.) önkormányzati rendelete a rendészeti szerv létrehozásáról. 2. § (1) A Hegyvidéki Rendészet ellátja a Hegyvidéki Önkormányzat közterület-felügyeletről szóló törvényben és más jogszabályokban meghatározott közterület-felügyeleti feladatait, valamint a Hegyvidéki Önkormányzat által a Fővárosi Önkormányzattól megállapodásban átvállalt fővárosi önkormányzati közterület-felügyeleti feladatokat. 3. § A Hegyvidéki Rendészet feladatai ellátása körében együttműködik: g) XII. kerületi polgárőr szervezetekkel. <https://www.hegyvidek.hu/onkormanyzat/rendeletek-tara>

A játszótér április 1-jétől október 31-ig 7 órától napnyugtáig, november 1-től március 31-ig 7-től 19 óráig tart nyitva. A házirend tartalmazza azt is, hogy „Kérjük, a sportpályákat a környéken élők nyugalma érdekében április 1-jétől október 31-ig 7 órától 20 óráig, november 1-jétől március 31-ig 7 órától 19 óráig használják!” A Margaréta utcai bejárati ajtót csak a gyerekekkel lehetett rögzíteni, kilinccsel nem. Az utca játszótér felé eső oldalán a járművek merőlegesen parkolnak, a beadványban említett kivágott tujasor helyett fák szegélyezik ezt a szakaszt.

A játszótér a téli időszakban a házirend szerint 19 órakor zár, ennek ellenére a kapuk mindkét esti szemle alkalmával ezen időpont után is nyitva voltak. A játszótéri részen kevesen tartózkodtak, a sportpályán viszont labdáztak, a második alkalommal pedig ketten mintegy fél órával az előírt zárási idő után pingpongozni kezdtek.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdésének b) pontja szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint helyi önkormányzat tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A 28. § (1) bekezdése értelmében az alapvető jogok biztos a az általa lefolytatott vizsgálatról jelentést készít, amely tartalmazza a feltárt tényeket, az ezeken alapuló megállapításokat és következtetéseket.

II. Az érintett alapvető jogok tekintetében

1. Az alapvető jogok biztos a egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjogkorlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

Magyarország Alaptörvénye és az Ajbt. hatályba lépésével az alapvető jogok biztosaként is követni kívánom a fenti gyakorlatot, így míg az Alkotmánybíróság eltérő álláspontokat nem fogalmaz meg, eljárásom során irányadónak tekintem a testület eddigi megállapításait. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi érveléssel mondta ki azt, hogy az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket.

Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.

2. Az Alaptörvény XXI. cikkében deklarált *egészséges környezethez való jog* értelmezését az Alkotmánybíróság az Alaptörvény alapján is elvégezte, és megállapította, hogy „az Alaptörvény szövege az egészséges környezethez való jog tekintetében megegyezik az Alkotmány szövegével, ezért az egészséges környezethez való jog értelmezése során az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban tett megállapítások is irányadónak tekinthetők.” [3068/2013. (III. 14.) AB hat.]

Az Alkotmánybíróság az egészséges környezethez való jogról szóló alkotmánybíróági határozatokat áttekintő 16/2015. (VI. 5.) AB határozatban a 28/1994. (V. 20.) határozatot idézve kiemelte, hogy a „környezetvédelemhez való jog [...] elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére, beleértve a környezet elért védelme korlátozhatóságának feltételeit is. E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesít az állam, itt törvényi és szervezeti garanciák nyújtásával kell ellátnia.” Az Alkotmánybíróság e határozatában megállapította még, hogy a korábbi alkotmánybíróági határozatok „megszilárdították és pontosították az egészséges környezethez való alkotmányos alapjog tartalmát, az addig elért védelmi szintjét, ugyanakkor hangsúlyozták a gazdaság fejlesztése és a környezeti érdek közötti egyensúly (összhang) fontosságát is.” A 28/1994. (V. 20.) AB határozat hangsúlyozza azt is, hogy a környezethez való jog az emberi élethez való jog érvényesülésének fizikai feltételeit biztosítja. Mindez a környezethez való jog jogalkotással való védelmének különös, más jogokéhoz képest fokozottan szigorú voltát követeli meg. A környezethez való jog sajátosságaiból következően az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje.

3. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése alapján *mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez*, továbbá a (2) bekezdés rögzíti, hogy e jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az egészséghez való jog az Alaptörvény rendelkezései alapján is az emberi méltóság sérthetetlenségéből vezetendő le, ezért korábbi értelmezését fenntarthatónak nyilvánította. Megállapította továbbá, hogy „Az egészséghez való alanyi jog az egyén testi és lelki integritását védi, s mint ilyen az ember egészségének megőrzésére szolgál.” Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdését az egészséghez való jog alanyi oldalának, míg a (2) bekezdését az objektív, intézményvédelmi oldalának tekinti. [3132/2013. (VII. 2.) AB hat.] Az Alaptörvény az egészséges környezethez, valamint az egészséghez való két alapvető jogon keresztül közvetlen kapcsolatot teremt a környezet állapota és az ember testi, lelki egészsége között. Így az ezen alapvető jogokkal kapcsolatos kérdéseket mindig vizsgálni kell az állami szervek környezetvédelmi intézkedések tételére vonatkozó kötelessége oldaláról is.

III. Az ügy érdemében

1. Jogos igény, hogy az állampolgárok saját otthonukban zavartalanul éljenek, környezetszennyező, egészségkárosító tevékenységtől ne szenvedjenek, ugyanakkor az ipari fejlődés, a megnövekedett motorizáció és egyáltalán a modern korrallal együtt járó folyamatok, változások miatt a környezeti ártalmak teljesen nem zárhatók ki. A területek hasznosítása, különféle infrastrukturális fejlesztések, beruházások gyakran kerülnek szembe a lakosság érdekeivel. A testi és lelki egészséghez való alapvető jog biztosítására az Alaptörvény egyszerre több eszközt is megjelöl, ezek közül a panasz szempontjából kiemelő a sportolás és a rendszeres testedzés támogatása, valamint a környezet védelmének biztosítása. „Az egészséges környezethez való jog első megközelítésben nyilván az ember egészségét jelenti és mint ilyen a minimalista értelmezést. (...)”

A zavartalan környezethez való jog szintén tágabb az egészség szűk, fizikális fogalmánál, de még marad az emberi szempontoknál, sőt az emberi egészségnél, de egy az eddigieknél szélesebb horizonton. Az ember mentális egészsége a központi kérdés, amelynek fenntartásához szorosan hozzákapcsolódik egyebek között a nyugalmi ciklusok időközönkénti beiktatása. Ha a nyugalmi ciklusok, regenerálódási, rekreációs időszakok rövidülnek vagy kiesnek, a mentális egészség veszélyeztetése mellett a fizikális egészség is károsodik – például a tartós zaj szervi elváltozásokat is okoz –, sőt a társadalmi hatékonyság is csökken. Emlékeztethetünk e téren az Emberi Jogi Bíróság gyakorlatára, a Moreno Gomez ügyre. Az egyénnek joga van otthonának tiszteletben tartására, nem csupán a tényleges fizikai terület vonatkozásában, hanem e terület csendes élvezetében.”³ A bíróság a hivatkozott ügyben az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikkének (magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog) megsértését állapította meg. A beadvány szerint a panaszost a lakóháza melletti játszótéren kialakított sportpálya – gyakran késő este is tapasztalható – használata zavarja. Erre tekintettel a vizsgálat része a létesítmény sportpályájának használatával összefüggő zavarások értékelése is.

2. Az Stv. 49. § c) pontja alapján a sport társadalmilag hasznos céljainak megvalósítása érdekében az állam elősegíti az egészséges életmód és a szabadidősport gyakorlása feltételeinek megteremtését. Az 55. § (1) bekezdésének c) pontja szerint a települési önkormányzat fenntartja és működteti a tulajdonát képező sportlétesítményeket. A (6) bekezdés rögzíti, hogy az e törvényben meghatározott feladatai alapján a tízezernél több lakosú helyi önkormányzatok rendeletben állapítják meg a helyi adottságoknak megfelelően a sporttal kapcsolatos részletes feladatokat és kötelezettségeket, valamint a költségvetésükből a sportra fordítandó összeget. Az Ör. 1. § (3) bekezdése szerint az önkormányzat lehetővé kívánja tenni, hogy a testnevelés és a sport valamennyi hasznos funkciója érvényesülhessen a Budapest XII. kerületben, különösen az egészségmegőrzés, a mozgáskultúra fejlesztése, a közösségi magatartás kialakítása, a szabadidő kulturált eltöltése, a szórakozás és szórakoztatás. A 3. § értelmében az önkormányzat a sportfejlesztési tervének meghatározása, megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít: a) az önkormányzati tulajdonú sportlétesítmények üzemeltetésére, fejlesztésére; c) a szabadidősport feltételeinek fejlesztésére, *a napi mozgást biztosító játszótérek, közparkok kialakítására, biztosítására.*⁴ A Möt. 13. § (1) bekezdése alapján a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen: 4. az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások; 15. sport, ifjúsági ügyek. A Nemzeti Sportstratégia⁵ szerint „ideális esetben a sportolás kiemelt szerepet játszik a fizikai és mentális egészség megőrzésében, az egészségtudatos magatartás kialakításában. Kiváló életvezetési technikák és módszerek közvetítője, a nevelés egyik legfontosabb eszköze, mely játékos formában vertezi fel megoldási készletekkel az ifjúságot, illetve lehetőséget nyújt az egyén önmegvalósítására. A sport, a természeti környezetben történő időtöltés egyik eszközeként, nélkülözhetetlen szerepet tölthet be a környezetkímélő tudatformálásban. Mindezeket túl a sport, a sportolás lényeges szerepet tölthet be a családi és társadalmi kötelékek erősítésében kulturált szabadidő-eltöltési, szórakozási lehetőség biztosításával. Pihenést, örömforrást és élvezetet nyújtó hasznos időtöltés, amely gyakorlati eszköze is lehet a hátrányos helyzetű csoportok (hátrányos helyzetű településeken élő gyerekek és fiatalok, fogyatékkal élő emberek, nők, romák) felzárkóztatásának. Mindezek segítségével a sport jelentősen hozzájárul az életminőség javulásához. (...) A szabadidő eltöltésekor a sportolás nem élvez prioritást, szemben például az otthoni tv-nézéssel, amelyre a felnőtt lakosság 144 percet fordít naponta. Az emberek alacsony sportolási hajlandóságukat elsődlegesen a szabadidő hiányával magyarázzák. A felnőtt népesség csupán 16%-a végez sporttevékenységet, ha azonban szűkebb értelemben vesszük a sportolást (min. heti 2 alkalom és min. fél óra alkalmanként), akkor a felnőtt népesség mindössze 9%-a sportol.

³ Bándi Gyula: Környezetjog (2014) – Szent István Társulat www.tankonyvtar.hu

⁴ <https://www.hegyvidek.hu/onkormanyzat/rendeletek-tara>

⁵ A Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról szóló 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat.

Egyes kutatási eredmények ennél alacsonyabb részvételi hányadot is mutatnak.” A Korm. rendelet szerint⁶ „a játszótér főként a gyermekek részére fenntartott – játszószerekkel vagy sportolásra alkalmas területekkel és eszközökkel ellátott – közhasználatú terület. Idetartoznak a lakótelepek, közparkok játszóterei és a szabadidő eltöltését biztosító nem egyesületi kezelésben lévő sportterületek.” A játszótér tehát elsődlegesen a gyermekek szabadidős tevékenységére (játék, sport) szolgáló terület, amely a lakóterületek szerves része. A korábbi Nemzeti Környezetvédelmi Programban⁷ a szükséges intézkedések között megjelent a köztéri játszótérek bővítésének, felújításának támogatása, a játszó/sportterek építése. A fentiekre tekintettel a játszótérek létesítése, korszerűsítése, a sportolási lehetőségek megteremtése – a konkrét esetben kosárlabda-palánkkal ellátott sportpálya megépítése – olyan intézkedés, amely önmagában nem kifogásolható, sőt, támogatandó. A sport az egészségfejlesztés alapvető eszköze, a szabadidő eltöltésének társadalmilag is hasznos módja, amely jelentős szerepet tölt be az ifjúság erkölcsi-fizikai nevelésében, a személyiség formálásában. A mozgásgazdag életmód szükségességét és hasznosságát kifejező szemlélet terjesztése, a meglévő létesítmények korszerűsítése és újak kialakítása hozzájárul a fiatalok életmódjának, szabadidős tevékenységének helyes irányba tereléséhez. A sportpályák építése támogatandó, akár játszótérek részeként is, ha elegendő nagyságú terület áll rendelkezésre, másrésztől viszont a sportolás sem járhat a közelben lakók szükségtelen zavarásával. Általánosságban kijelenthető, hogy a sportpályákon folyó tevékenység zajhatással jár együtt: a résztvevőktől és a nézőktől származó hangoskodás mellett egyéb zavaró hatások is jelentkeznek: a labda pattogása, kapufának, palánknak, kerítésnek ütődése.⁸

3. A Ptk. 5:5. § (1) bekezdése alapján a birtokost birtokvédelem illeti meg, ha birtokától jogalap nélkül megfosztják vagy birtoklásában jogalap nélkül háborítják. Az 5:23. § értelmében *a tulajdonos a dolog használata során köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amellyel másokat, különösen a szomszédokat szükségtelenül zavarja, vagy amellyel jogaik gyakorlását veszélyeztetné.* A Ptk. kommentár szerint a rendelkezés alkalmazásakor a tulajdonos és mások érdekeinek összemérésére és egyeztetésére van szükség, amelynek során a szükségképpen ellentétes érdekek kiegyenlítése mentén húzható meg a tulajdonos használati jogának korlátja. Ennek meghatározása az egyes esetek összes körülményeinek mérlegelése alapján történhet, és elsősorban a bíróság vagy más hatóság mérlegelési jogkörébe tartozik. Kétségtelen, hogy bizonyos mértékű zavarást többnyire mindenkinek el kell viselnie, a tűrési küszöb azonban esetenként eltérő lehet, a zavarás jellegétől, a lakókörnyezet sajátosságaitól és a technikai fejlődés adott állásától függően. A szembenálló érdekek mérlegelése nyomán kialakított érdekegyensúly az a támpont, amelyhez képest a zavarás szükségessége vagy szükségtelensége megállapítható, és amelynek segítségével meghatározható, hogy mi a zavarásnak az a mértéke, amelyet a sérelmet szenvedett még tűrni tartozik.⁹ A játszótéri gyermekjátékok és egy sportpálya használata eltérő jellegű zajhatásokkal jár, és a gyermekzsidój sem hasonlítható össze a sportolás során jelentkező hangoskodással. A pálya megépítésével a zavaró hatások tekintetében az eredeti állapot megváltozott.

Ha egy önkormányzat a játszótér építésekor (korszerűsítésekor) annak részeként sportpálya kialakításáról dönt, gondoskodnia kell a használatával együtt járó zavarás

⁶ 4. számú melléklet – Fogalomjegyzék az önkormányzati ingatlanvagyon-kataszterhez.

⁷ A 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat. Visszavonta: 27/2015. (VI. 17.) OGY határozat.

⁸ „A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint köztudomású tényként fogadható el az, hogy a labdarúgópálya üzemeltetésével jelentős hangzajhatás és egyéb zavaró áthatás jár együtt, ami az adott esetben szükségtelen zavarásnak minősülhet. A szükségtelen zavarás fennállása esetén az érdekek egyeztetésével lehet és kell keresni azt a megoldást, amely mellett ez a hangzaj- és más hatás már olyan mértékű, amelyet a szomszéd tűrni tartozik. A jelenlegi helyzet adott, vagyis a családi házas ingatlan szomszédságában az alperes labdarúgópályát üzemeltet. Mindkét fokú bíróságnak ehhez a meglévő állapothoz képest kellett volna keresnie azt a legcélszerűbb megoldást, amelytől a hangzajhatás a jelenlegi állapothoz képest csökkenthető. Amennyiben van ilyen gazdaságosan kivitelezhető megoldás, annak megvalósítására alappal tarthat igényt a felperes. Ennek a felderítése végett nélkülözhetetlen műszaki szakértő kirendelése, aki a helyszín és a helyszíni adottságok vizsgálata alapján adhat véleményt arra: van-e lehetőség és milyen módon a sportpálya üzemeltetésével együtt járó jelentős mértékű zavaró hatások csökkentésére.” BH2000. 53.

⁹ Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez – Szerkesztette: Gárdos Péter/Vékás Lajos Wolters Kluwer Kft. Jogtár

csökkentéséről.¹⁰ *A Hegyvidéki Önkormányzat a játszótér felújításával – ideértve a sportpálya megépítését is – a gyermekek testi és lelki egészséghez való jogát hatékonyan és széles társadalmi körben hozzáférhető módon szolgáló létesítményt hozott létre. Tulajdonosi intézkedésekkel igyekezett a zavaró hatásokat csökkenteni, így meghatározta a nyitvatartási időt, a létesítményt zárják, valamint a Hegyvidéki Rendészet ellenőrzi a zárási rend betartását. A házirendről a bejáratokon elhelyezett információs tábla tájékoztat. A vizsgálat a sportpálya használatával kapcsolatos zavaró hatásokkal foglalkozik, azonban figyelembe kell venni, hogy a pálya a játszótér része, önállóan nem, csak azon keresztül közelíthető meg. Lényeges szempont, hogy a létesítményt kifejezetten gyermekek számára építették. Az önkormányzat az április 1. és október 31. közötti időszakra a sportpályára vonatkozóan eltérő nyitva tartási időt állapított meg: a játszótér napnyugtáig, a sportpálya pedig 20 óráig tart nyitva, aminek betartása a házirendben kérés formájában, a környéken lakók nyugalma érdekében jelenik meg. Ez a kettős szabályozás figyelembe veszi a játszótéri játékok és a sportpálya használatával járó eltérő hatásokat. Téli időszakban a sportpálya használhatósága megegyezik a játszótérre megállapított nyitva tartással.*

Két esti, a téli időszakban végzett szemlénken azt tapasztaltuk, hogy a játszótér – és a sportpálya – 19 óra után is nyitva volt. A létesítmény házirend szerinti időpontban történő zárását a panasz szempontjából kiemelt fontosságúnak ítéljük. Az önkormányzatnak kötelessége gondoskodni a saját maga által megállapított nyitva tartási idő betartásáról (betartatásáról), az azon túli használat megakadályozásáról, ideértve a nem rendeltetésszerű használatot is.¹¹

A vizsgálattal érintett alapvető jogok sérelmének veszélyét idézi elő, ha a sportlétesítmény a zárás elmaradása miatt a nyitva tartási időn túl is használható. Indokoltnak tartjuk, hogy a pálya nyitva tartási idejére a megközelítésére szolgáló bejárati ajtón külön tábla hívja fel a figyelmet, különös tekintettel arra, hogy nyáron az eltérő nyitva tartási idő miatt (napnyugta, illetve 20 óra) a játszótér még nyitva lehet, amikor a pálya már nem használható. A játszótérek nyitva tartási idejével kapcsolatosan általánosságban kijelenthető, hogy annak meghatározásakor a használók és a környéken lakók érdekeit egyaránt figyelembe vevő szabályozás szükséges, ami utóbb a használati szokások, az igények és az esetleges panaszok ismeretében módosítható is.

4. A parkoló átépítésével összefüggésben, mivel az önkormányzat tájékoztatása szerint a parkolóhelyek ingatlantól való távolsága a korábbi állapothoz képest nem változott, észrevételt nem teszünk. A panaszos esetleges kártérítési igényét bíróság előtt érvényesítheti, a per kockázata ugyanakkor a felperest is terheli.

Intézkedés

Az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa felkéri Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat jegyzőjét, hogy a Hegyvidéki Rendészet gondoskodjon a házirend szerinti időben történő zárásról és tekintse kiemelt feladatnak a nyitva tartási időn túli használat megakadályozását.

Budapest, 2016. június

Szabó Marcel sk.

Székely László sk.

¹⁰ „Sokkal összetettebb problémára világítanak rá a sportpályákkal kapcsolatos jogesetek. Az önkormányzati tulajdonú sportpályán a bíróság a kosárlabda palánk leszerelésére kötelezte az alperest, mert annak használata során keletkező zaj az elviselhető mértéket meghaladóan zavarta a szomszédos ingatlan tulajdonosait. Kifejtette, hogy az önkormányzatnak alapvető kötelessége a sportolási lehetőség biztosítása, ez azonban nem járhat a felperesek és a környéken lakók nyugalmanak, pihenéshez való alkotmányos jogának sérelmével. Figyelembe vette azt is, hogy az alperes a város más pályáin is tudja biztosítani a sportolási lehetőséget, és azt is, hogy az időbeli korlátozás – mivel azt a használók nem tartották be – nem vezetett eredményre. A sportpályát használók ugyanis az azt körülvevő dróthálót megbontva a használati időn kívül, késő este is a sportpályán tartózkodtak.” Bisztriczki László: A szomszédjogi törvény és a szükségtelen zavarások gyakorlata – Kodifikáció és Közigazgatás 2014/1.

¹¹ A beadvány ezzel kapcsolatban az alábbiakat tartalmazza: „A gyereket és minket is zavara labdapattogtatás, illetve a hangos kiabálás. Ami nem ér véget azzal, hogy a közterületek este 21 és 22 óra között bezárják, illetve sok esetben nyitva marad. Nagyon sokszor éjjel kell kihívni őket, mert a kerítést átugorják, zenét hallgatnak és a labdapattogás irtózatosan víz hangzik.”